

Podnebne spremembe in kakšen je vpliv na slovensko energetska politiko

Podnebne spremembe so eden največjih izzivov sodobnega sveta, ki vpliva na vse vidike družbe, gospodarstva in okolja. Slovenija, kot del globalne skupnosti, že občuti posledice teh sprememb v obliki ekstremnih vremenskih dogodkov, kot so vročinski valovi, suše in poplave, ki vplivajo na različne sektorje, vključno z energetiko. Kljub prizadevanjem za naslavljanje teh izzivov s strateškimi dokumenti, kot sta Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050 in Nacionalni energetska in podnebni načrt (NEPN), se država sooča z vrzeli pri izvajanju teh načrtov. V nadaljevanju bodo obravnavani ključni vplivi podnebnih sprememb na slovensko energetiko, sprejeti strateški dokumenti za podnebno nevtralnost in izzivi, s katerimi se Slovenija srečuje pri doseganju svojih podnebnih ciljev.

Podnebne spremembe

Podnebne spremembe so globalni pojav, ki se kaže v spreminjanju podnebnih vzorcev, kot so višje temperature, spremenjeni padavinski vzorci in pogostejši ekstremni vremenski dogodki. Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) poroča, da se povprečna letna temperatura v Sloveniji zvišuje hitreje od svetovnega povprečja, kar vodi do pogostejših vročinskih valov in daljših sušnih obdobj. Te spremembe so posledica povečanih emisij toplogrednih plinov v ozračje, predvsem zaradi človekovih dejavnosti, kot so kurjenje fosilnih goriv, krčenje gozdov in industrijska proizvodnja.

V Sloveniji se posledice podnebnih sprememb že kažejo v obliki pogostejših vročinskih valov, suš in poplav. ARSO ugotavlja, da se količina letnih padavin rahlo povečuje, z več padavinami pozimi in nekoliko manj poleti, kar vpliva na razpoložljivost vodnih virov in povečuje tveganje za poplave ter suše. Te spremembe vplivajo na različna področja, vključno z energetiko. Poročilo Evropske komisije navaja, da podnebne spremembe vplivajo na energetska sektor, saj ekstremni vremenski dogodki in spremenjeni podnebni vzorci vplivajo na proizvodnjo in porabo energije ter infrastrukturo.

Vpliv podnebnih sprememb na slovensko energetska politiko: Izzivi in rešitve

Podnebne spremembe vplivajo na slovensko energetska politiko na več načinov. Višje temperature povečujejo potrebo po hlajenju, kar vodi v večjo porabo energije. Zato je nujno izboljšati energetska učinkovitost stavb, naprav in industrijskih procesov ter spodbujati

varčevanje z energijo. Prehod na obnovljive vire energije, kot so sončna, vetrna, vodna in geotermalna energija, je ključen za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Slovenija ima na tem področju še veliko neizkoriščenega potenciala. Podnebne spremembe lahko ogrozijo stabilnost energetskega sistema, zato je potrebna posodobitev energetske infrastrukture, vključno s pametnimi omrežji, ki omogočajo boljše upravljanje z energijo in integracijo obnovljivih virov. Slovenija je še vedno močno odvisna od uvoza fosilnih goriv, kar povečuje njeno ranljivost na nihanja cen in geopolitične nestabilnosti. Prehod na obnovljive vire energije in povečanje energetske učinkovitosti bosta zmanjšala to odvisnost. Poleg tega je pomembno prilagoditi energetska sistem na podnebne spremembe ter zagotoviti odpornost infrastrukture na ekstremne vremenske dogodke, kot so poplave, suše in neurja.

Ključni strateški dokumenti za podnebno nevtralnost Slovenije

Slovenija je sprejela dva ključna strateška dokumenta, ki obravnavata podnebne spremembe in njihov vpliv na energetiko: Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050 in Nacionalni energetska in podnebni načrt (NEPN). Dolgoročna podnebna strategija, sprejeta leta 2021, postavlja cilj, da Slovenija do leta 2050 doseže podnebno nevtralnost z neto ničelnimi emisijami toplogrednih plinov, kar vključuje uravnoteženje emisij z odstranjevanjem ogljika. Strategija temelji na trajnostnem razvoju, učinkoviti rabi naravnih virov in konkurenčnosti nizkoogljičnega krožnega gospodarstva. Nacionalni energetska in podnebni načrt, sprejet leta 2020, pa določa

cilje in ukrepe na petih področjih energetske unije: razogljičenje, energetska učinkovitost, energetska varnost, integracija na notranji trg in spodbujanje raziskav ter inovacij. Dokument je usmerjen v obdobje do leta 2030 s pogledom do 2040 in predstavlja ključni korak k doseganju podnebne nevtralnosti do leta 2050. Oba dokumenta skupaj postavljata temelje za trajnostni razvoj in prehod Slovenije v nizkoogljično prihodnost.

Izzivi in ukrepi za doseganje podnebnih ciljev v Sloveniji

Kljub sprejetju strateških dokumentov, kot sta Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050 in Nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN), Slovenija zaostaja pri njihovem izvajanju in ni na poti k doseganju zastavljenih podnebnih ciljev. Eden ključnih izzivov je pomanjkanje skladne strategije in usklajenega delovanja med različnimi deležniki, kar kaže na potrebo po učinkovitem sistemskem izvajanju potrebnih ukrepov v vseh sektorjih. Strategija prilagajanja podnebnim spremembam poudarja vzpostavitev institucionalnega okvirja in zagotavljanje podpore deležnikov, kar je ključno za prilagajanje podnebnim spremembam.

Za učinkovito obravnavanje podnebnih sprememb in njihovega vpliva na slovensko energetske politiko so potrebni jasna in ravnanja z energijo, varčevanja z energijo in prehoda na obnovljive vire energije.

ambiciozna strategija za doseganje podnebnih ciljev, ki vključuje konkretne cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, povečanje deleža obnovljivih virov energije in povečanje energetske učinkovitosti. Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 določa, da bo Slovenija do leta 2050 podnebno nevtralna in odporna na podnebne spremembe, kar zahteva konkretne cilje in ukrepe na področju razogljičenja. Prav tako je potrebno izboljšati sodelovanje med vlado, podjetji, lokalnimi skupnostmi in civilno družbo, saj brez usklajenega delovanja napredek ni mogoč.

Poleg tega je nujno zagotoviti spodbude za investicije v nizkoogljične tehnologije, vključno z obnovljivimi viri energije, energetske učinkovitostjo in posodobitvijo energetske infrastrukture. Nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN) določa cilje, politike in ukrepe za spodbujanje investicij v te tehnologije, kar predstavlja ključen korak k razogljičenju energetskega sistema. Prav tako je ključnega pomena ozaveščanje javnosti o pomenu podnebnih sprememb in trajnostne energetike. Poročilo Evropske komisije iz leta 2023 poudarja, da se med Slovenci krepi zavedanje o vplivu podnebnih sprememb na okolje in družbo, kar poudarja pomen trajnostnega

VIRI:

- [1] Agencija Republike Slovenije za okolje (2023) *Prilagajanje podnebnim spremembam*. Pridobljeno iz <https://kazalci.arso.gov.si/sl/themes/climate-change-adaptation>
- [2] Agencija Republike Slovenije za okolje (2023) *Blaženje podnebnih sprememb in energetika*. Pridobljeno iz <https://www.gov.si/novice/2023-10-09-blazenje-podnebnih-sprememb-in-energetika/>
- [3] Evropska komisija (2023) *Posledice podnebnih sprememb*. Pridobljeno iz https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_sl
- [4] Glavič P, Levičnik H, Muhič M (2023) *Trajnostna, konkurenčna, ustvarjalna in uspešna Slovenija 2030*
- [5] Ministrstvo za infrastrukturo (2023) *NEPN - Odgovori na ključna vprašanja in kratek povzetek*. Pridobljeno iz <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/nacionalni-energetski-in-podnebni-nacrt/povzetek/>
- [6] Ministrstvo za okolje in prostor (2023) *Prilagajanje podnebnim spremembam*. Pridobljeno iz <https://www.gov.si teme/prilagajanje-podnebnim-spremembam/>
- [7] Ministrstvo za okolje in prostor (2022) *Dan za podnebje 2022 – zavedanje o nujnosti blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje*. Pridobljeno iz <https://www.gov.si/novice/2022-05-13-dan-za-podnebje-2022-zavedanje-o-nujnosti-blazenja-podnebnih-sprememb-in-prilagajanja-nanje/>
- [8] Ministrstvo za okolje in prostor (2023) *Strategija prilagajanja podnebnim spremembam*. Pridobljeno iz <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija-prilagajanja-podnebnim-spremembam/>
- [9] Ministrstvo za infrastrukturo (2023) *Nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN)*. Pridobljeno iz <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/nacionalni-energetski-in-podnebni-nacrt-2024/>
- [10] Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji (2023) *Med Slovenci se krepi zavedanje o tem, kako velik vpliv imajo podnebne spremembe na okolje in družbo*. Pridobljeno iz https://slovenia.representation.ec.europa.eu/novice-dogodki/novice-0/med-slovenci-se-krepi-zavedanje-o-tem-kako-velik-vpliv-imajo-podnebne-spremembe-na-okolje-druzbo-2023-11-28_sl
- [11] Uradni list Republike Slovenije (2021) *Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050*. Pridobljeno iz <https://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO131>